

12. vaje:

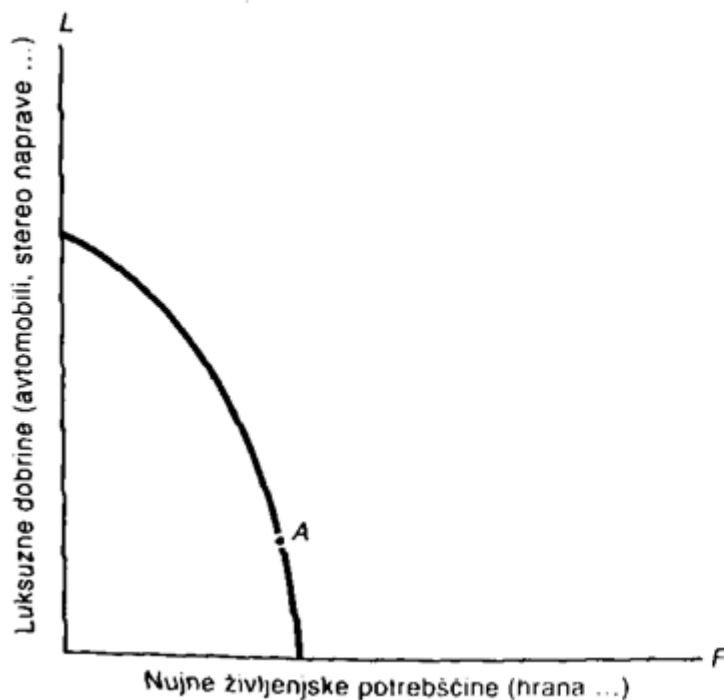
Razvojna ekonomika

Igor Feketija

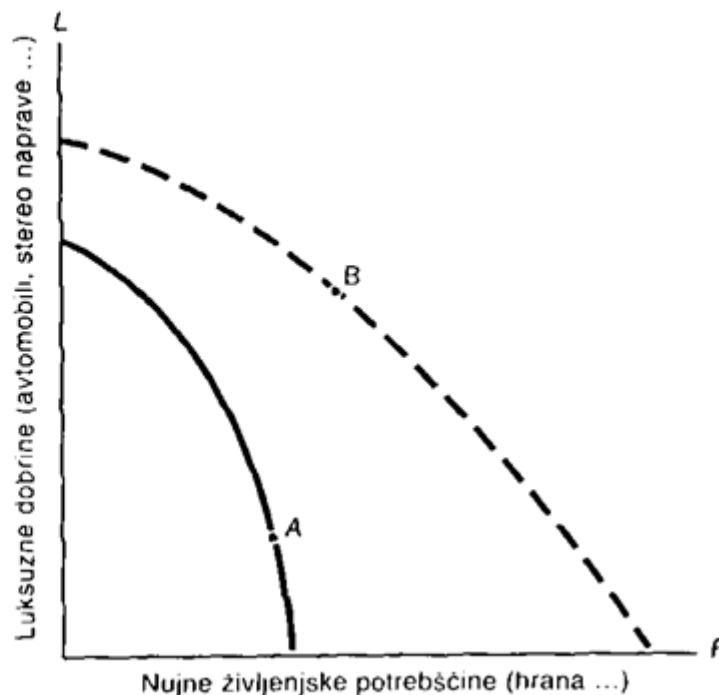
Ekonomska rast

- Večanje potencialnega BDP
- Ponudbena stran, dolgoročni vidik

(a) Revna država

(b) Država z visokim dohodkom

Dejavniki ekonomske rasti

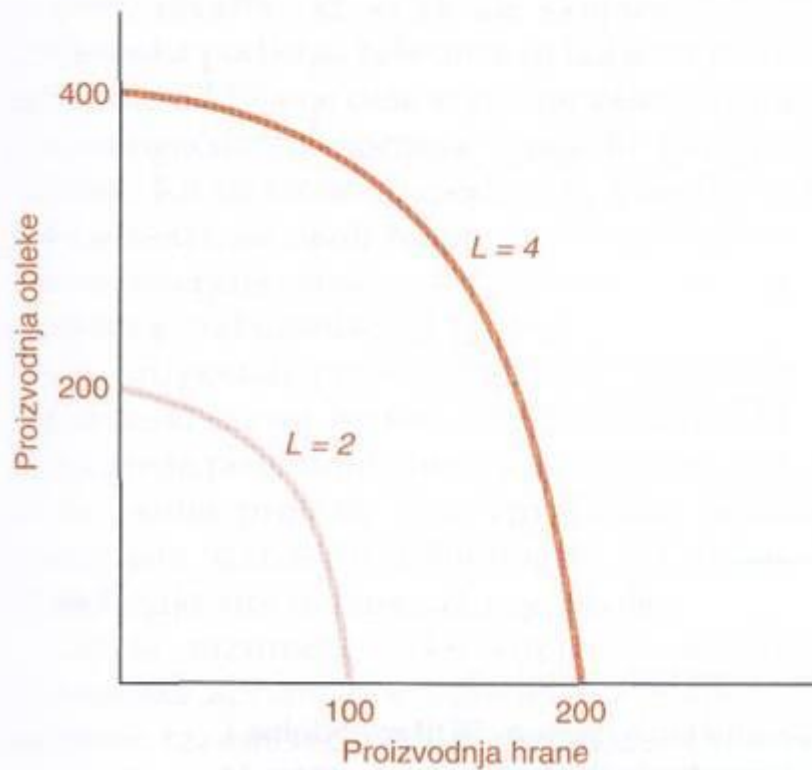
- Človeški viri
- Kapital
- Naravni viri
- Tehnologija

$$Q = A \times f(K, L, R)$$

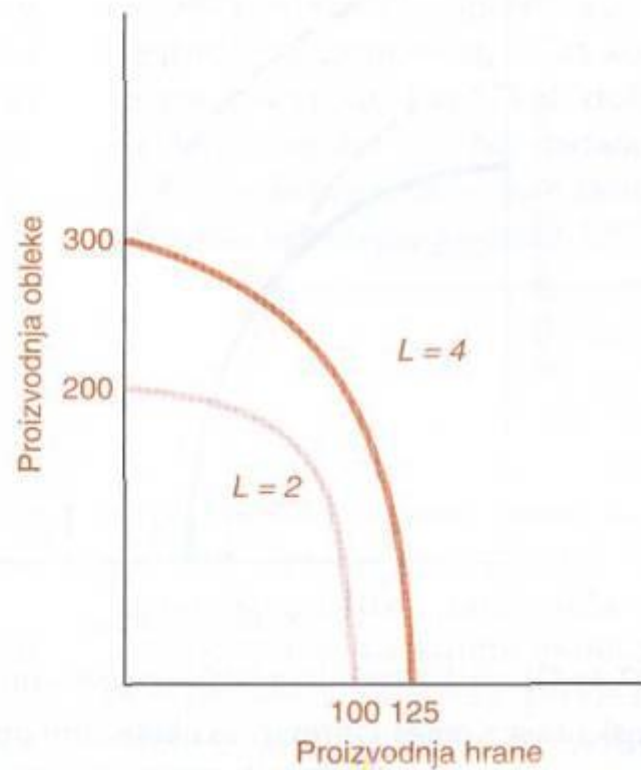
Teorije rasti – Klasična teorija

- Adam Smith, Thomas Malthus

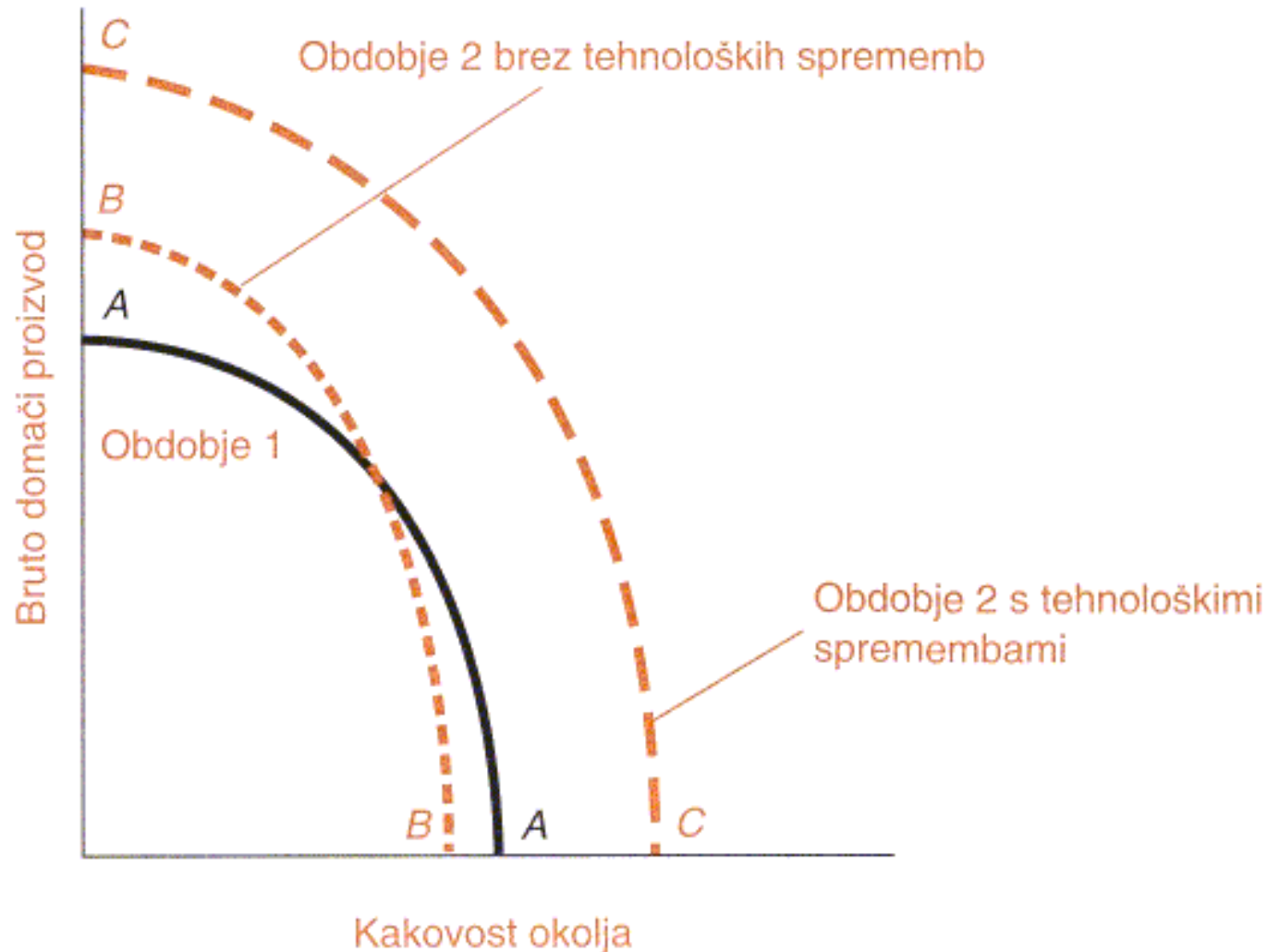
(a) Smithovo zlato obdobje

(b) Malthusova mračna znanost

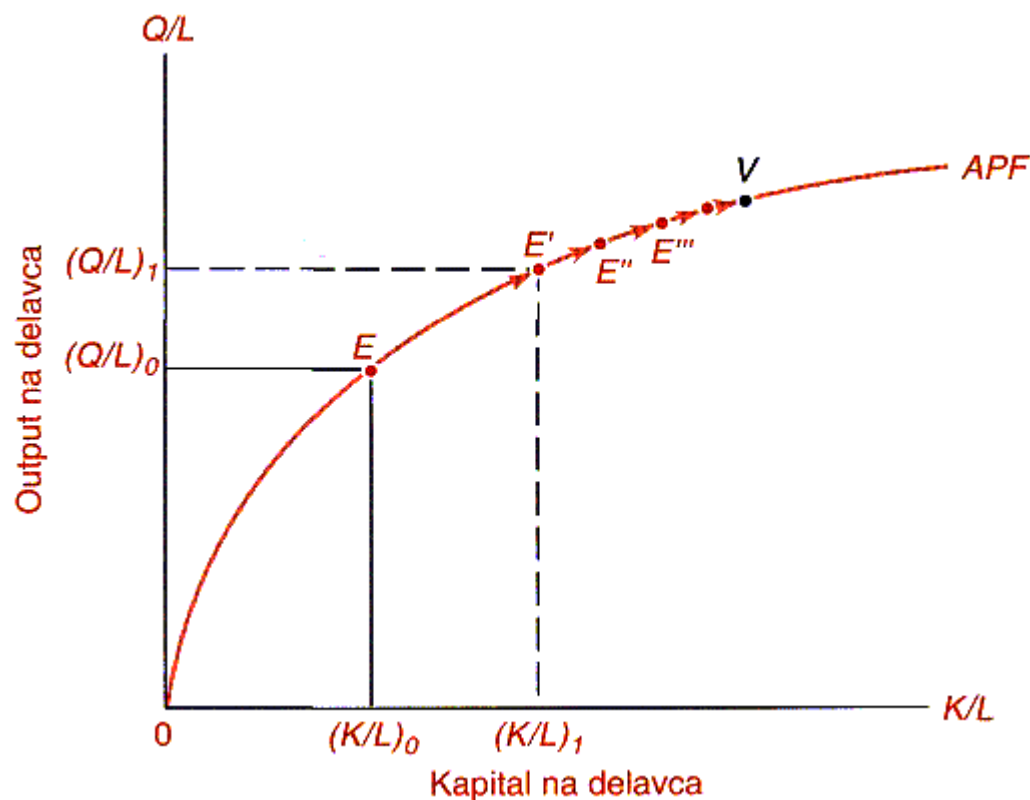

- Malthus danes: omejitve okolja
- rešitev v tehnologiji; npr. "Vodikovo gospodarstvo"

Teorije rasti – neoklasična teorija

- Robert Solow, Trevor Swan
- Produktivnost in kapitalna opremljenost dela

Neoklasični model rasti

- kapital raste hitreje od dela
- poglobljanje kapitala $(K/L) \uparrow$
- donos kapitala pada
- realne mezde rasejo $(MP_L \uparrow)$

SLABOSTI MODELA:

- slaba pojasnjevalna moč
- eksogenost tehnološkega napredka

Model endogene rasti

- Paul Romer
- institucionalni okvir, ki spodbuja tehnološki napredek
 - tehnologija kot zasebna in javna dobrina
 - varovanje intelektualne lastnine
 - spodbujanje podjetništva
- Ne pojasni razvojne divergence

Računovodstvo rasti

- $Q = A \times f(L, K)$
- $r(Q) = a r(L) + (1-a) r(K) + r(A)$
- Primer: $a = \frac{3}{4}$
- $\% \text{ rast } \frac{Q}{L} = \% \text{ rast } Q - \% \text{ rast } L =$
 $= \frac{1}{4} \left(\% \text{ rast } \frac{K}{L} \right) + \text{T. S.}$
- Tehnološki napredek kot rezidual – skupna faktorska produktivnost (TFP)

Rast v revnih državah

- Merila za razvrstitev držav
 - BDP p.c.; življenjsko pričakovanje, smrtnost dojenčkov, pismenost,..

Skupina držav	Bruto domači proizvod				Pismenost odraslih, 1995 (%)	Pričakovana življenjska doba ob rojstvu (leta)
	Prebivalstvo, 1995 (milijoni \$)	Celoten, 1995 (milijarde \$)	Na prebivalca			
			Raven, 1995 (\$)	Rast, 1985–1995 (% letno)		
Gospodarstva z nizkim dohodkom						
Kitajska in Indija	2.130	1.035	499	6,1	32	66
Druga	1.050	317	290	–1,4	46	56
Gospodarstva s spodnjim srednjim dohodkom (npr. Peru, Filipini, Tajska)	1.153	2.026	1.670	–1,3	20	67
Gospodarstva z zgornjim srednjim dohodkom (npr. Brazilija, Malezija, Mehika)	438	1.982	4.260	0,2	14	69
Gospodarstva z visokim dohodkom (npr. ZDA, Japonska, Francija)	902	22.486	32.039	1,9	<5	77

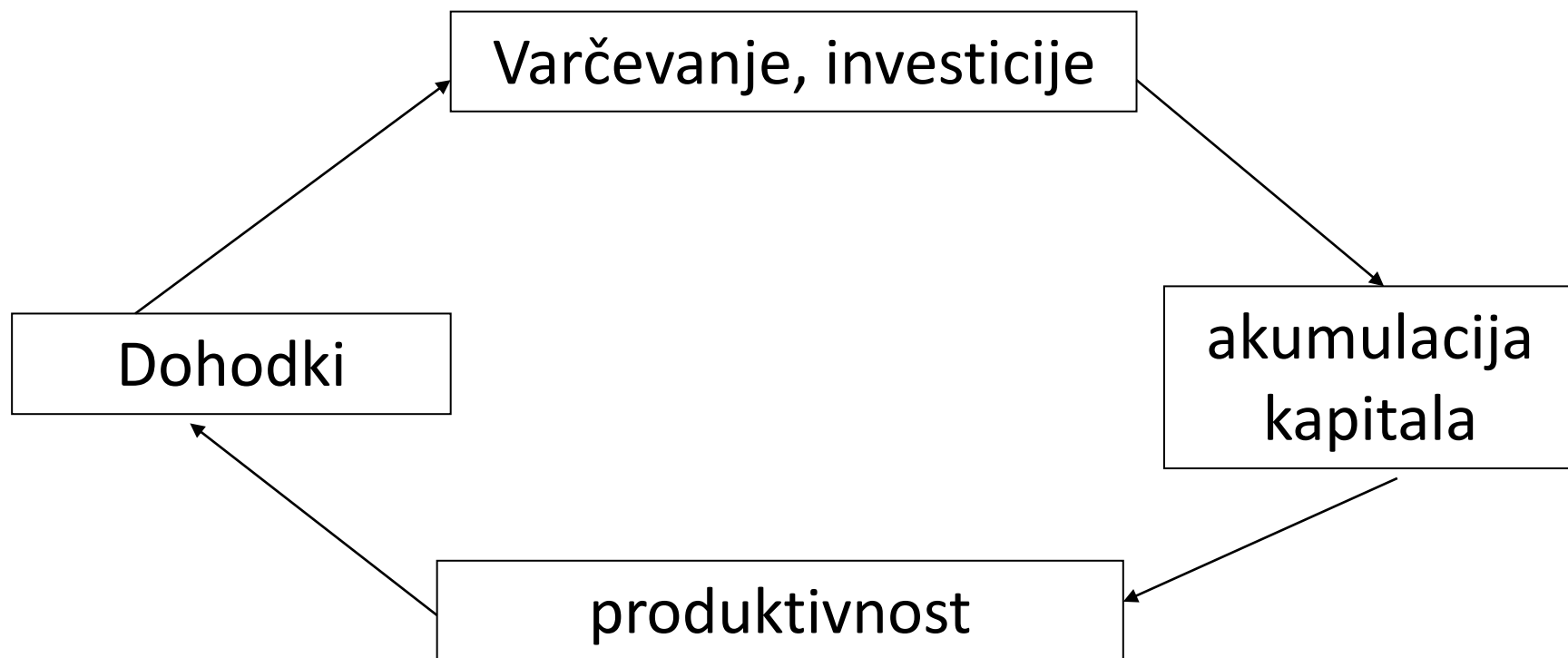
Štirje elementi razvoja

- človeški viri
 - demografski prehod, beg možganov
- naravni viri
 - lastniški vzorci
- oblikovanje kapitala (akumulacija)
 - varčevanje, vloga države za infrastrukturo
- tehnologija
 - spodbujanje, posnemanje

HDI

- realni BDP p.c.
- življenjsko pričakovanje ob rojstvu
- vpis v šole
- pismenost odraslih

Krog revščine in razvoja

Strategije razvoja

- hipoteza (relativne) zaostalosti
 - hipoteza industrializacije in kmetijstva
 - država / trg
 - odprtost / ekonomski nacionalizem
-
- teorije konvergence
 - teorije divergence

Alternativni modeli razvoja

- med laissez-faireom in stalinizmom
- Azija in upravljani trgi
 - skrb za investicije
 - skrb za makroekonomsko okolje
 - izvozna usmerjenost
 - konkurenca pod vladnim nadzorom
- socializem
 - državno lastništvo
 - planiranje
 - prerazdelitev
 - mirna evolucija

Tranzicija v tržno gospodarstvo

- vzpostavitev trgov
- privatizacija
- institucionalni okvir: pravosodje, bančni sistem, monetarna in fiskalna politika, odprtje gospodarstva, ukinitve monopolov
- zaporedje in hitrost ukrepov

Soodvisnost v narodnem gospodarstvu

- Bretton Woods, 1944:
 - Svetovna banka (sprva IBRD)
 - Mednarodni denarni sklad (IMF)
- Splošni sporazum o trgovini ni carinah GATT (1948); od leta 1995 naprej: svetovna trgovinska organizacija (WTO)

Varčevanje in investicije v zaprtem gospodarstvu

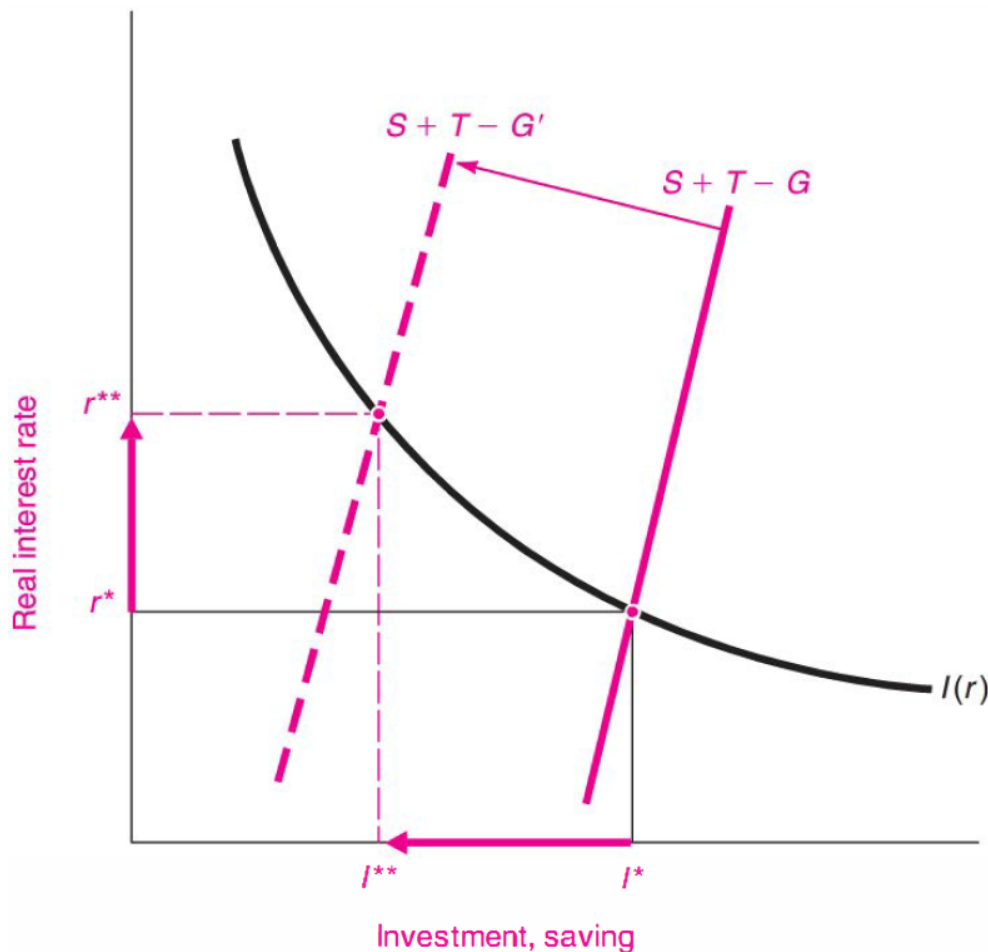

FIGURE 28-7. Saving and Investment in the Closed Economy

Investment is inversely related to the real interest rate, while private saving and public saving are relatively unresponsive to the interest rate. Equilibrium saving and investment comes at r^* . Suppose that government military spending increases. This increases the government deficit and therefore reduces public saving. The result is a shift in the national saving curve to the left to $S + T - G'$, raising the market interest rate to r^{**} and reducing national saving and investment to I^{**} .

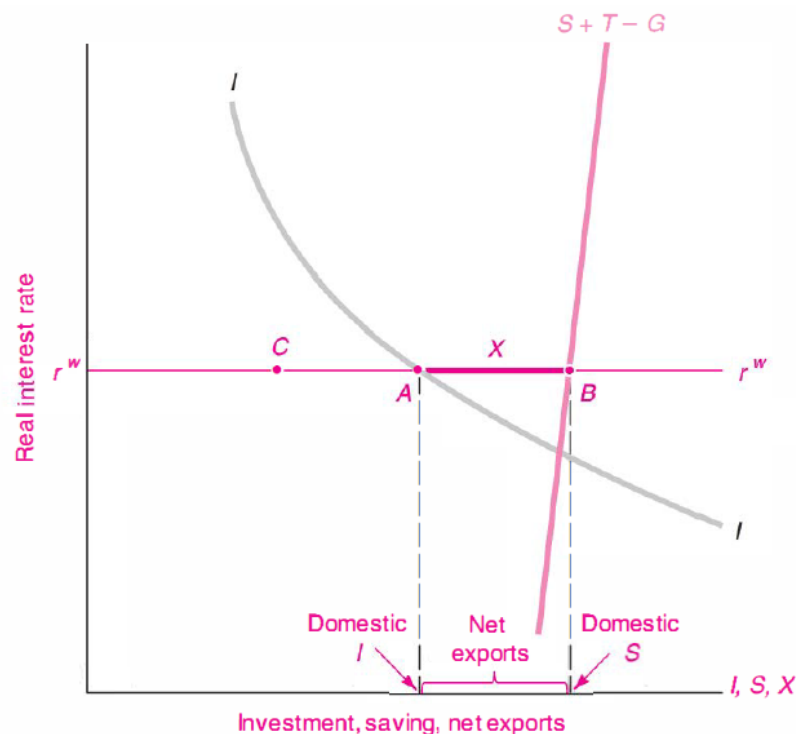
$$S - I = T - G$$

$$I = S + (T - G)$$

S: zasebno varčevanje

$T - G$: javno varčevanje

Varčevanje in investicije v odprtem gospodarstvu

$$I + nX = S + (T - G)$$

I + nX: skupne investicije

S: zasebno varčevanje

T – G: javno varčevanje

$S + (T - G)$: skupno varčevanje

FIGURE 28-8. Saving and Investment in a Small Open Economy

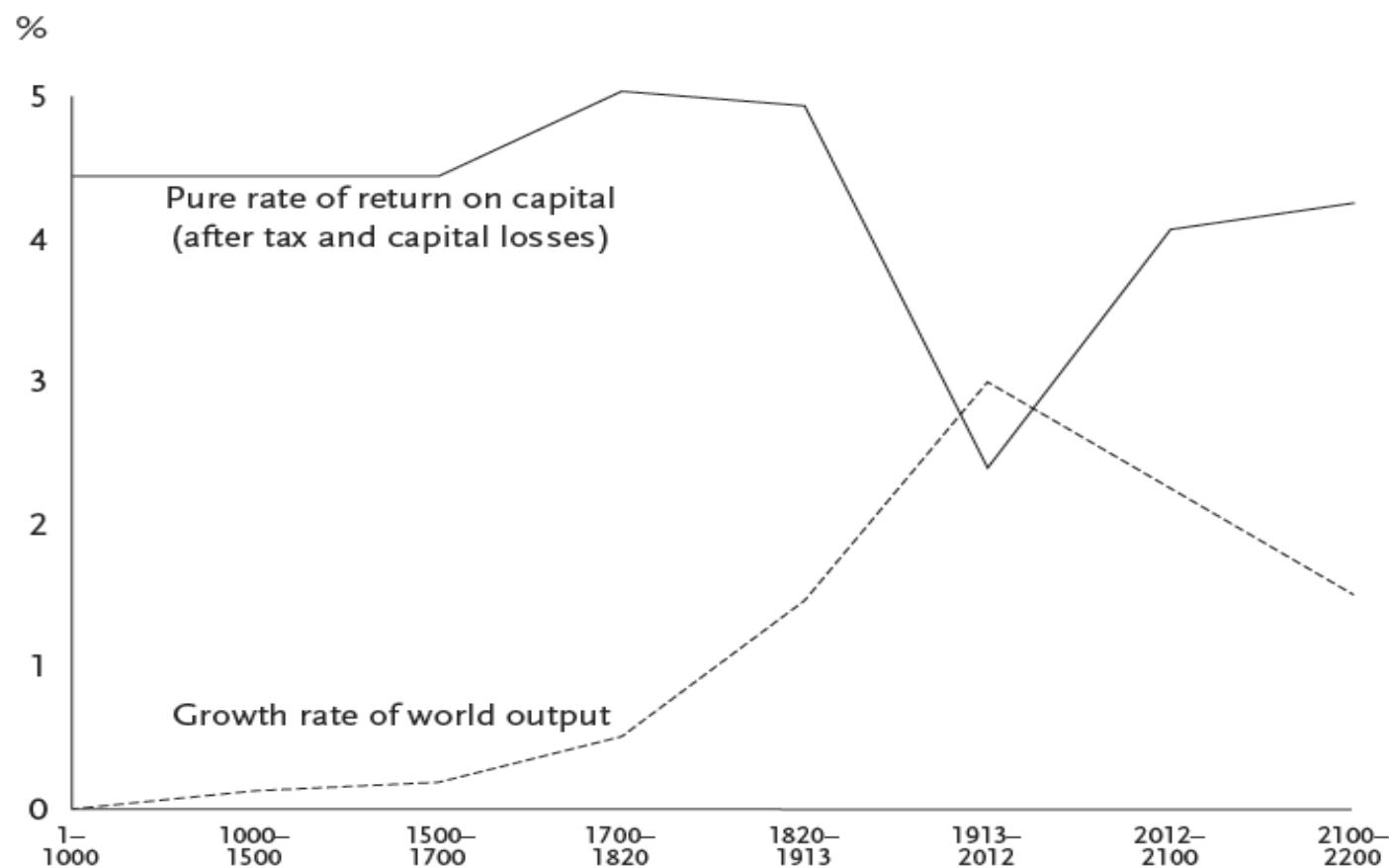
Domestic investment and domestic saving are determined by income, interest rates, and government fiscal policy, as in Fig. 28-7. But the small open economy with mobile financial capital has its real interest rates determined in world financial markets. At the relatively high real interest rate at r^w , domestic saving exceeds domestic investment and the excess saving flows to more lucrative investment opportunities abroad. The difference between national saving and domestic investment is net exports (also equal to net foreign investment), shown as X in the figure. A trade surplus such as has been seen in Japan and China is caused by the interaction of high domestic saving and low domestic investment.

Thomas Piketty:

Kapital v 21. stoletju (2013) – 1

- Neenakost je sistematična in nujna posledica delovanja kapitalizma
 - r : donos kapitala (dobički, dividende, obresti, rente)
 - g : gospodarska rast
 - $r > g$, posebej ob nizki gospodarski rasti
- To povečuje neenakost
- Izjema: obdobje sredi 20. stoletja: svetovni vojni, država blaginje, progresivno obdavčenje

Thomas Piketty: Kapital v 21. stoletju (2013) – 2

Source: piketty.pse.ens.fr/en/capital21c

Thomas Piketty:

Kapital v 21. stoletju (2013) – 3

- Običajne meritve neenakosti temeljijo na anketah, ki običajno ne zajamejo najbogatejšega odstotka
 - Piketty: merjenje neenakosti na podlagi davčnih podatkov (z novimi statističnimi metodami)
- + poudarek na zgornjem centilu – „superbogati“
- Neenakost je precej večja, kot jo prikazujejo uradne statistike

Thomas Piketty:

Kapital v 21. stoletju (2013) – 4

- Dedovanje in bogastvo prednikov kot pomembna determinanta premoženja posameznika
- Neenakost dohodka : neenakost premoženja
- Predlog: močno obdavčenje premoženja in dohodka najbogatejših

Thomas Piketty:

Kapital v 21. stoletju (2013) – 4

KRITIKA:

- Varoufakis:
 - napačno enačenje bogastva in kapitala
 - predlog v pravi smeri, a zaradi radikalnosti in politične neizvedljivosti daje moč nasprotnikom
 - močne in dvomljive predpostavke glede varčevanja in nastajanja bogastva
 - obilje podatkov zmede bralca
- Paul Krugman:
 - „superbogati“ (vsaj v ZDA) nastajajo na račun „superplač“, ne na račun kapitala

Paul Samuelson (1915 – 2009)

- Šolanje:
 - University of Chicago (dodiplomski)
 - Harvard University (doktorat)
- Zaposlitev: MIT
- Nobelova nagrada za ekonomijo, 1970
- 2 osrednji deli:
 - Foundations of Economic Analysis (1947)
 - Economics (1948) – učbenik za Makroekonomijo 1 (19. izdaja)

Paul Samuelson (2)

- Močna podlaga v matematiki in fiziki:
 - matematična ekonomija
 - komparativna statika v analizi ravnovesja, termodinamika
- Delovanje na številnih področjih ekonomije
- Neoklasična sinteza:
 - Marshallova mikroekonomija (tržni mehanizem)
 - Keynesianska makroekonomija (neo-Keynesianizem)
 - → trg je optimalni mehanizem za reševanje temeljnega ekonomskega problema; v primeru pomanjkljivosti je potrebna državna regulacija, torej:
 - Tržni mehanizem + državni intervencionizem

Paul Samuelson (3)

- Zavrača Friedmanov monetarizem
 - Nasprotuje tezi o nevtralnosti denarja
 - Nasprotuje tezi o neučinkovitosti fiskalne politike
 - Teoretiki racionalnih pričakovanj v praksi neuporabni
 - Samuelson v snovi Makro 1:
 - Model akceleratorja in multiplikatorja
 - Hipoteza učinkovitih trgov
- + razkrite preference in funkcija koristnosti
- + Stolper-Samuelsonov teorem (rast cene dobrine → rast donosa bolj intenzivno uporabljenega prod. faktorja)